

GƏNCƏ LÖVHƏLƏRİ VƏ ƏSGƏRLİK

Hamlet İ saxanlı

Əvvəli jurnalın 416-cı (aprel 2022-ci il)
nömrəsində

Yağış üçün çox darıxırdım. Yənə də doğma kəndimiz kömək etdi. Evimizdə olanda yaxşı yağış yağdı. Qayıdanda yoldaşlar dedilər ki, Gəncədə də bir az yağıb. İndi çölə az gedirik, əsasən kazarma və onun ətrafında oluruq. Yavaş-yavaş günlər keçir. Qəribə işdir; bir tərəfdən adam günlərin tez gəlib keçməsinə arzulayır, o biri tərəfdən isə fikirləşəndə aydın olur ki, keçən günlər ömür kitabımızın vərəqləridir, vərəqlədikcə, oxuduqca yerdə qalan hissə azalır...

Hərbi təlimdə bir yerdə olduğum tələbə yoldaşlarımı bir-bir xarakterizə etmək istəmirəm, ancaq daha qabarıq özünü göstərmiş qrup və ya kateqoriya barədə danışmaq olar. "1-ci kateqoriya"nu təşkil edənlər, mənim ruhuma uyğun gələn "öz uşaqlarımız": Elmıxan, Abbas Əzimov, Abbas Hüseynov, İsmixan, Hüseyn. Əlbəttə, bunların sırasına İzharı da daxil etmək olar. Bu yoldaşlarla dünyanın o başına da getmək olar. Elmıxan Staline oxşar şəxsdir, bir qədər kobudluğu var, amma qızıldır. Abbas Əzimov hərdən bir özünü çəkməyə, bizdən aralanmasa, o da qızıldır. Məmmədəğa çox və bir qədər rabitəsiz danışandır və tənbelidir, hələlik dostluğu yaxşı başa düşmür, amma təmizdir, gələcəyi yaxşı ola bilər. Əlbəttə, bezi xüsusiyyətləri çıxmaqla 1-ci kateqoriyanın sıralarını artırmaq olar. Xoşuma gəlməyən, 2-ci kateqoriyaya daxil etdiklərim: M, S, İ, R, M, F... Bunların içində bir az "şükürlər"i M və F-dır, digərlərini, təəssüf ki, acgöz, özünü gözə soxan, tülkü və yalançı, xəsis və paxıl kimi sözlərlə "tərif etmək" olar, hərəsində bu keyfiyyətlərin ikisi-üçü yuva salıb. Qalan uşaqları xarakterizə etmirəm.

Мэним рухума ұғын кэтим «öz ушагларыма»: 1° Elmıxan, 2° Abbas Ə., 3° Abbas H., 4° İsmixan, 5° Hüseyn. Əlbəttə бунларни сьрасина 6° Ізһарни да daxil etmek olар. Бу yoldaşларла dünyanın o başına да getmek olар.

Qalan uşaqları xarakterizə etmirəm.

6 avqust. Axşam Elmxan, Nazim və mən hasardan aşıb şəhərə qaçdıq. Mən öz (vətəndaş) paltarında idim, Nazim və Elmxan idmançı paltarı geymişdilər. Elmxan 9 nömrəli futbolçu köynəyi geymişdi, gülməli görünürdü. Restorana getdik, sonra gəzə-gəzə geri qayıtdıq.

Əsgərlikdə çox işlətdiyimiz, çeynənmiş, bayağı ifadələrimiz vardı, bu ifadələrlə bir-birimizə müraciət edirdik və ya kiminsə ağzını əyib, yamsılayıb gülürdük.

Məsələn:

-motal

-6 nömrəli qədəş

-Yaşamaq yaşamaqdır, bəs kaşa nədir? Kaşa yaşamaqçün bir bəhanədir

-Подтянуться! (Bir yerə toplan!) (Bir yerə toplan!)

-Вольно, заправитесь! (Farağat, özünüzi/geyiminizi düzəldin!)

-Раздатчикам пицци, встать! (yemək paylayanlar, ayağa qabxin!)

-С ходу разобраться по три! (Yeriyə-yeriyə üç-bir olun!)

-Равняйся была команда. Команда была равняйся! (Düzlən əmri verilmişdi. Əmr verilmişdi: düzlən!) Ə, siznən deyiləmmi?

-Ну, куда пошел (hara getdin)? ho!

Və s.

Qeyd. Bu tam siyahı deyil, mənasını indi xatırlamadığım, anlaşılmaz digər ifadələr var.

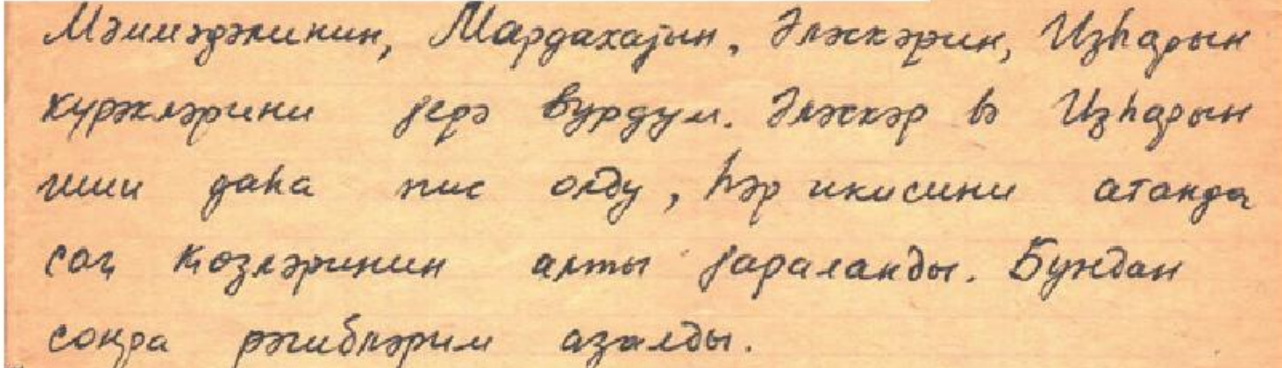
Bizim uşaqlar hərdən mətbəxdə işləyirlər. Ora, adətən, hərbi nizamı pozanlar düşürlər. Bu uşaqlar arasında bizim Elmxan fəxri yer tutur, o, artıq üç dəfə mətbəxdə olub. Hamı onu "mətbəxin fəxri üzvü", "mətbəx üzrə əməkdar işçi" kimi adlarla çağırır. Mən bir dəfə də olsun mətbəxdə olmamışam.

Bu günlərdə (6-8 avqust) M. Tven`in (Mark Twain) "Принц и нищий" "(Şahzadə və dilənçi)" əsərini oxudum. Uşaqlar üçün yazılmış nağıl-povest demək olan bu kitaba. Amma, bədii dəyəri yüksəkdir, üstəlik, rusca oxuduğumuz belə kitablar rus dilini öyrənməyə kömək edir.

Qeyd. Son iki abzas (sətirbaşı) orijinalda rusca yazılıb.

Əvvəllər tez-tez futbol oynayırdım. Sonra güləşməyə başladım. Axı mən universitetdə yaxşı güləşirdim, sərbəst güləş və sambo ilə məşğul olmuşdum. Dalbadal Məmmədəlinin, Mardaxayın, Ələsgərin, İzharin kürəklərini yerə vurdum. Ələsgər və İzharin işi pis oldu, hər ikisini yerə atanda sağ gözlərinin altı yaralandı. Bundan sonra rəqiblərim azaldı.

Далбадал

Мәммәдәлинин, Мардахайин, Әләскәрин, Ижарин күрәкләрини йерә вурдул. Әләскәр вә Ижарин ишини даһа пис олды, һәр икисини атаһда сағ көзләринин алты йараланды. Бундан соңра рәқибләрим азалды.

Nədənsə huşsuz kimi olmuşam, sevdiyim və müəyyən dərəcədə bacardığım şahmatda qeyri-müntəzəm nəticə alıram, gah lap yaxşı, gah da lap pis. Səbəbi oyun zamanı fikrimi bir yerə cəmləşdirməkdə çətinlik çəkməyimdir. Əlbəttə, yenə Nailə...

Qəribədir, musiqini həddindən artıq sevirəm, ancaq heç bir musiqi alətində çala bilmirəm. Mütlaq məşğul olmaq lazımdır, bu yolda hər çətinliyə dözməyə hazırım. Pianinonu öyrənməkdə Nailə mənə çox kömək edə bilər. Ancaq xahiş etməyəcəm, özü başa düşsün, axı o bilir ki, mən musiqinin vurğunuyam.

Андрей хариш

етмишджем. Озу баша дурисун. Кесел оми-
мир ки, мэн музикинни вурғунујам.

Bu günlərdə Rudəkinin şeirlərini oxudum – rus dilinə tərcümədə. Onlardan biri:

*Я потерял покой и сон - душа разлукою больна,
Так не страдал еще никто во все века и времена.
Но вот свиданья час пришел, и вмиг развеялась печаль:
Тому, кто встречи долго ждал, стократно сладостна она.*

Qeyd. Şeiri təqdim edən (şeirdən əvvəl) sətirdəki sözlər orijinalda ruscadır.

9 avqust. Saat 5-ə yaxın rəsmi icazə sənədi (увольнительный) alıb şəhəri gəzməyə çıxdıq. Nailə ilə telefonla danışmağı qərara aldım. Sifariş etdim və beş dəqiqədən sonra Nailənin doğma səsini eşitdim. "Alo, necəsən?" "Yaxşı! İki gündən bir getdiyim yerə getmişdim". Xeyli danışdıq, kefim kökəldi.

Qeyd. "İki gündən bir getdiyim yer" musiqi məktəbi deməkdir.

Сифарш етдим во 5

дәқиқәдә сонра Н.ин. доғма сәсини ешит-
дим. "Ало, кесел?"....

Sonra Abbas, Elməxan, Məmmədəğa və mən xəngəlخانaya getdik, doyunca yeyib-içdik ("kafirilər" pivə içdilər, mən isə limonad). Oradan çıxıb Hüseynin əmisi oğlunun (onun da adı Hüseynidir) evinə getdik. Böyük bir qonaqlıq da orada oldu. Lenin adına mərkəzi parkda gəzdik. Yəqin ki, SSRİ-də belə gözəl park bir neçədən çox deyil. Parkı görəni kimi Nailə yadıma düşdü, bir az onunla burada gəzsəydik...

Uşaqlıq aləmi! Gözəl, qayğısız, unudulmaz günlər! Uşaqlıq aləmini, uşaqları və uşaqların həyatı ilə bağlı olan hər şeyi sevirəm. Yəqin buna görə də mənə tanıyan uşaqlar da mənə sevirilər. Çox adam deyir ki, məndə hələ də uşaq xasiyyəti hökm sürür. Bilmirəm uşaq xasiyyəti dedikdə onlar nəyi nəzərdə tuturlar. Əgər həyatdakı söyüş, pislik, nifrət, eybəcərliklərlə təmasda olmamaq, onlardan uzaq durmaq uşaqlıq sayılırsa, onda mən doğrudan da uşağam. Əgər özünü təkəbbürlə tutan, insanlarla qaynayıb-qarışmayan adam kişi sayılırsa, insanlara qarşı səmimi olan, insanlarla özü arasında sərhəd qoymayan, zarafat edən, şən ruhla yaşayan adam uşaq sayılırsa, mən doğrudan da uşağam. Əgər romantika aləminə yad olmaq kişilik sayılırsa, mən doğrudan da uşağam. Qəti surətdə özümü tərifləmirəm, amma, bir sıra insanların nəzərində mən hələ yetişməmişəm, uşağam.

Ушаклыг аламы! Көзүм, кайгысыз, умуру-
маз күнлөр!

Билмирəm ушак хасиятти дедикдө өнлөр
неңи нөзүрдә тутурлар?

Эңер романтика аламынә јаз оллар киши-
лик сайларса, мән дөгүрүрән ја ушакан.

Mənim hal-hazırda 21 yaşım var, daha doğrusu, 21 yaş yarımına doğru gedirəm. Bu yaş həyatı dərk etmək, cəmiyyətdə öz yolunu seçmək üçün kifayət deyilmi? Hər tərəfli bilik verən orta məktəbi yaxşı oxuyub bitirmişəm, neçə ildir ki, ali məktəbdə oxuyuram, bir il sonra ali təhsilli adam olacam. Əlbəttə, həyat təcrübəm azdır... Hər halda, gələcək üçün planlarım var...

İki sevən gənc arasında yaş fərqi mühümdürmü? Yəqin ki, çox fərq özünü necəsə göstərə bilər. Nailə ilə mənim aramda yaş fərqi yoxdur, ay fərqi var, o, məndən 9 ay böyükdür və bu, əlbəttə, cüzi fərqdır. Hətta mənə elə gəlir ki, sevdiyim qız yaşca məndən kiçik olsa, ona uyğunlaşa bilmərəm. Nə bilim... İnsanların, xüsusilə oğlanla qızın qarşılıqlı məhəbbətində onların oxşar qəlbə, ruha malik olmaları, təqribən yaxın ictimai səviyyədə olmaları, zövqlərin az-çox uyğun gəlməsi, fiziki cəhətdən uyğunluğun olması əsas deyilmi?! Sağlam düşüncəli hər adam, yəqin ki, bu suala müsbət cavab verir. Məhv olsun aradakı uçurumlar, yaşasın məhəbbət!!!

Görəsən, Nailənin bu məsələlər haqqında fikri nədir? Bilmək maraqlı olardı...

мәһв олсун арадакы учурлар,
рәшасын мәһәбәт!!!

11 avqust. Bazar günü axşamdan başlayaraq bizim vzwod qarovul təyin olundu. Özümü təqdim edə bilərəm: ikinci post (yer, sahə) üçüncü növbənin qarovulu kursant İsayev.

Qeyd. Bu son cümlə orijinal mətnə rusca yazılıb.

Bir postda növbə ilə üç nəfər dayanır, hərə iki saat. Mənim növbəm gecə saat 12-dən 2-yə kimi idi. Əlimdə iki dolu maqazinli, süngülü avtomat silah vardı, öz postum ətrafında gəzir, keşik çəkirdim.

Qeyd. Sonuncu cümlə "əlimdə avtomat" ifadəsi istisna olunmaqla orijinal mətnə ruscadır.

Gecə yaxınlıqdakı bir xışıltı məni qorxutdu, it imiş, az qaldı ki, onu güllə ilə vurum.

Qeyd. İndi düşünürəm ki, nə ağılsızlıq edib bizə içi güllə ilə dolu avtomat silah veriblərmiş?!

Səhər saat 5-də polk ştab rəisi mayor Antonov gəlib bizi yoxladı. 12 avqust axşam - əlvida qarovul!

Qeyd. Son iki cümlə orijinal mətnə rusca və azərbaycancanın qarışığıdır.

Elmxan futbol oynadıqda yıxılıb bərk əzilmişdi. Bu gün (13 avqust) o, özünü çox pis hiss edirdi. Yerindən zorla qalxıb-dururdu. Hərbi hissənin sanitari şöbəsinə getmək lazımdır - dedim. Elmxanun

tərsliyi tutmuş, getmək istəmirdi. Bir təhər yola gətirdim, bərabər sanitariya bölməsinə getdik və Elmıxarı orada saxladılar (axşamüstü saat 5-də).

Elmıxan futbol oyununda iştirak edə bilməmişdi. Bugün (13-ə) 0, özünü çox pis hiss edirdi. Terindən zərər almışdı.

14 avqust. Səhər kapitan Xaçaturyan bizi çölə apardı və orada əvvəlcə PT - 42 markalı qumbara atmaqla məşğul olduq, sonra isə Makarov pistoletindən (tapançasından) atəş açdıq. Çöldən qayıdandan sonra Elmıxarın yanına getdim, halının yaxşı olmadığını görüb, gecəyə kimi yanına gedib-gəldim.

15 avqust. Bu gün çox pis, gərgin gün oldu. Hamamdan qayıdandan sonra Abbas Əzimovla Elmıxarı yoxlamağa getdik. Halı yaxşı deyildi. Oturub söhbət edirdik. Birdən Elmıxan özündən getdi, rəngi qaçdı və gözləri batdı. Mən sarsıldım və çox qorxdum. Az qaldım ki, icazə almadan qaçıb kəndə gedəm, təhlükə xəbərini bildirəm. Ancaq yoldaşlar məni saxladılar. Həkimlər iynə-dərmana əl atıb, bizə hələlik gedin dedilər. Kazarmaya qayıtsam da, dura bilmədim, iki dəfə yoxlamağa getdim, yatırdı. Üçüncü dəfə getdikdə isə oyaq idi. Elmıxarın sözündən belə çıxır ki, heç nə yadında deyil, halı pis olanda mənim onu qucağımda tutduğumdan, sonra onu çarpayuya uzatdığımdan xəbəri yoxdur. O, xeyli zəifləyib, xarab olub.

Bugün E. özünü kətdi, rəngi qaçdı və gözləri batdı.

Bu sətirləri yazanda (Lenin otağında) Nazim (Sadıqov) mənə yaxınlaşdı və xatirələrimi yazdığımı bildikdə zarafatla "məndən də yaz, məni də tarixə sal" dedi, mən də yazdım (tarixə düşübdüşməyəcəyini bilmirəm).

Bu sətirləri yazanda (Lenin otağında) Nazim (Sadıqov) mənə yaxınlaşdı.

Axşam saat 9-a yaxın kazarmada oturub söhbət edirdik. Zarafatlaşmağa başladığımızda, mən İsmətə zarafatla nəşə dedim, o isə birdən məni söydü. Mən özümü itirdim, az qalmışdı ki, stulu onun başına vurum, ancaq uşaqlar mane oldular. Mən ürəyimdə özümə söz verdim ki, sabah çöldə onunla məsələni bitirirəm; bunu onun özünə də dedim. Ancaq, sabaha ehtiyac qalmadı. "Yatmağa gedin" ("otboy") əmrindən sonra mən boş stullardan birini götürüb qonşu otağa getdim, orada şahmat oynamağa başladım. Bu anda podpolkovnik Çerepanov gəlib bizi qovdu ki, yatmaq vaxtıdır. Mən stulu da götürüb, geri qayıtdım. Kazarmaya girəndə yenə İsmətin səsinə eşitdim, məni söyürdü. Hirs başıma vurdu, onun üstünə cumdum. Qaranlıqda hamı bir-birinə dəydi, hay-küy düşdü. Məlum oldu ki, mən götürdüyüm stul İsmətin imiş və o məni indi buna görə söyürmüş. Mən onu bayıra çıxarmağa çalışırdım, o isə ara vermədən söyürdü. Hirsimdən əllərim əsirdi. Nəhayət, onu bayıra çıxarmağa müvəffəq oldum. Təqribən saat 11-ə yaxın idi.

Biz güləşdiyimiz meydançaya gəldik. Mən öz-özümə söz vermişdim ki, onu nəfəsi kəsilincəyə qədər döyüm. O dərəcədə əsəbiləşmişdim ki, vuruşsaydıq, yəqin ki, İsmət bir neçə gün xəstə yatmalı olacaqdı. Ancaq, təəssüf ki, hər yandan tanıdığım və tanımadığım uşaqlar, yoldaşlar tökülüb bizi

araladılar və İsməti aradan çıxardılar.

Мән
 Özümü itirdim, az gələndən ki, sənə
 onun başına vurdu, ancaq uşaqlar mane
 oldular.

Гирсидən ələrim əsirdi.

Вурисаğдан j'əm ki, Исмет
 Бу нәрсə кчк хэтə јатман олағарм.

Bundan sona saat 12-yə kimi həmin yerdə tək-cə oturub fikirləşmişəm. Nə üçün mən belə etdim? Nə üçün məni davakar adam kimi tanıyırlar, axı mən belə deyiləm. Lakin nə etməliydim? Axı o, məni nə qədər söydü, mən isə söyüşə söyüşlə cavab vermək istəmirəm, daha doğrusu, bunu heç bacarmıram. Yaxşı, özümə sual verirəm: mən niyə axmaq adamla zarafat edirəm? Nə isə...

Bu günlərdə Azərbaycan qəzetlərindən hansında isə ailə həyatı haqqında müzakirələr gedirdi. Müzakirədə kimsə sevgi prosesini aşağıdan yuxarıya, gərək ki, belə üç hissəyə ayırmışdı: 1) Sevginin ilk pilləsi meylidir; bu, əsasən zahiri gözəlliyin təsiri nəticəsində yaranır. Meyl heç də həmişə böyüyüb məhəbbətə çevrilmir. Meyl, ümumiyyətlə, sevginin rüseyimidir, cücərə də bilər, cücərməyə də. 2) Sevgidə ikinci pillə məhəbbətdir. Məhəbbət meylin formalaşması, zahiri gözəllikdən əlavə mənəvi aləmdə yaxınlıq olmasıdır, uyğunluq yaranmasıdır, bir-birinə ehtiyac hiss etməkdir. Məhəbbət güurlü, həqiqi surətdə bir-birinə bağlanmaqdır. 3) Sevginin ali, ən yüksək pilləsi eşqdır. Eşq məhəbbətin əqidəyə çevrilməsidir. Eşq sevnələrin fədakarlığının məhsuludur.

Yadımda qalanı öz sözlərimlə, mümkündür ki, fərqli şəkildə söylədim. Bir tərəfdən düşünürəm ki, tarix boyu şair və filosoflar sevgi və onun pillələri barədə yazmışlar və kiminsə bizim qəzetdə söylədikləri orijinal fikir deyil. Digər tərəfdən, mənə görə sevgi, məhəbbət və eşq kəlmələri, əsasən, eyni mənə daşıyırlar, sinonimdir. Əlbəttə, istədikdə onları fərqləndirmək də mümkündür...

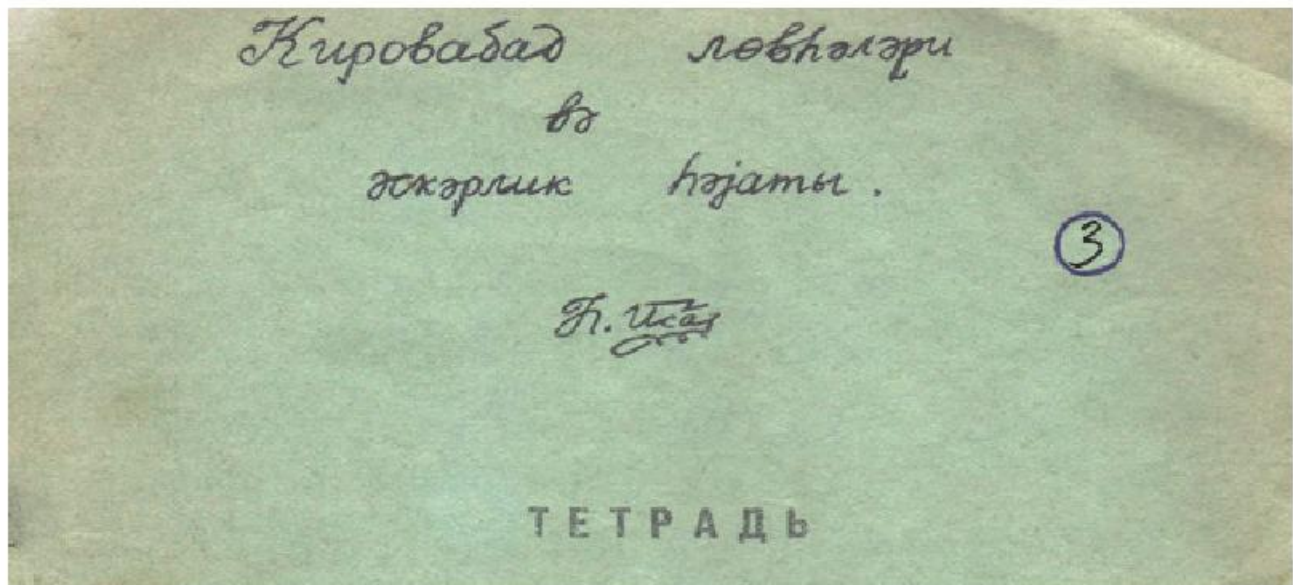
Öz-özümə düşünürəm: bu sevgi pillələrini qəbul etsək, mən və Nailə hansı pillədəyik? Səhv etmərsə, mən məhəbbətin eşqə çevrildiyi dövrü keçirirəm, bəlkə də artıq qəlbimə hakim kəsilən eşqdır. Nailə isə, yəqin ki, meylin məhəbbətə çevrilməsi dövrünü keçirir. Dövrələrimizin müxtəlifliyi yaxşıdır mı, məqbuldur mu? Yox! Sevgi - sevnələrin bərabər, bənzər duyğularla yaşaması deyilmi?!

Бу күнлəрдə Азəрбајған қəзетлєрindən һан-
 сында ись айлы һəјатот һағғанда муза-
 кирлєлєр кєдирди.

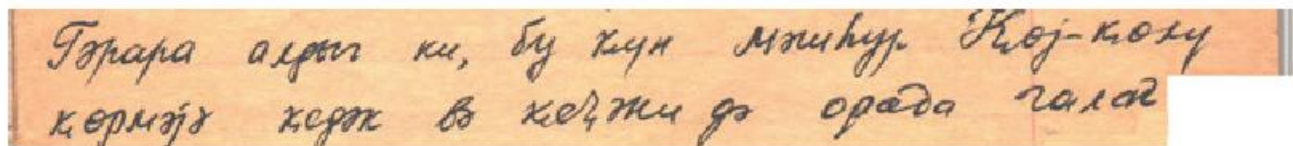
Сəһв етмишмєсь мən мəһəббəттин
 ешғə чєврилдији дəвру кєчирирəm, бəлкə дə
 арттыр гəлбимə һаким кəсилən ешғуду.

Qeyd. 2-ci dəftər burda bitir.

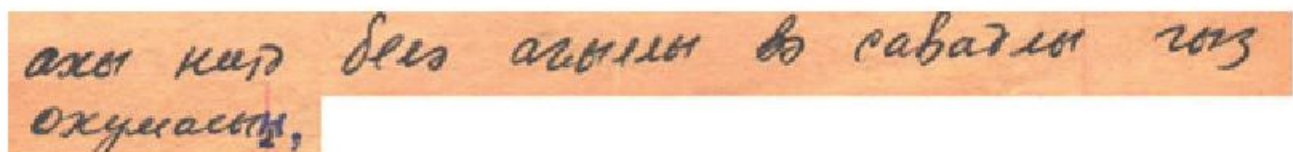
(3-cü dəftər)

16 avqust. Bu gün bizi axırncı dəfə şəhərə, gəzməyə buraxdılar, axı 24 və ya 25 avqust imtahan günümüzdür. İntahana qədər isə hazırlıq dövrüdür, avaralanmaq olmaz. Günorta şəhərə çıxdıq. Qərara aldıq ki, bu gün məşhur Göygözü görməyə gedək və gecəni də orada qalaq, çünki bütöv gün (sutka) fiçün icazə almışıq (sənədimiz yerində idi). İki ay Gəncədə olmaq və Göygözü görməmək ayıb olardı.

Keçən həftə Nailə ilə telefon danışıqında şərtləşmişdik ki, 16 avqust günü, yəni bu gün yenə axşam saat 6-da onu telefona çağırım. İndi təşvişə düşmüşdüm ki, danışıldığı kimi saat 4-də Göygözü doğru yola düşsək, onda mənim telefon zəngim necə olacaq. Uşaqları bir təhər razı saldım. Tez olmaq üçün avtomat-telefonla danışımağı qərara aldım. Zəng edən kimi Nailənin doğma səsinə eşitdim, bir oğlanla danışırdı, onu nəşə təbrik edirdi. Danışımağa başladım, həmişəki kimi gülüş dolu səsi məni əfsunladı, kefi kök idi. Nailənin danışıqından məlum oldu ki, qubalı rəfiqəsi, orta məktəb yoldaşı Dilarə də ordadır və o, hansısa texnikuma daxil olub. Nailə telefonla danışıb, Dilarənin ailəsini təbrik edirmiş. Buna mən də sevindim, axı niyə belə ağıllı və savadlı qız oxumasın, başqaları (heç də hamısı ağıllı və savadlı olmayanlar) isə təhsil alsınlar.

Gəncədə avtobusa oturdum və Xanlara gedən yola çıxdım, oradan isə başqa avtobusa oturub Ağsuya doğru yola düşdük. Bu avtobus bizi Göygözü kimi apardı.

Biz iki dəstə idik və hər dəstədə beş nəfər vardı. Biz: İsmixan, Hüseyn, Nazim, Məmmədəğa və mən. O biri dəstə: Miri, Səlahəddin, İsmət, İzhar və Qabil. Gərək ki, saat yeddinin yarısında Göygöl ərazisinə çatdıq. Avtobusdan tökülüşdük, Göygöl hələ görünmürdü. Hiss olunurdu ki, bizdən 100-150 m uzaqda sahildən Göygöl müşahidə olunacaq. Mən oraya yaxınlaşanda özümü saxlaya

bilmədim, qaçmağa başladım və birdən qarşımda açılan heyrətləndirici gözəl mənzərədən sarsılıb dayandım, necə deyərlər, yerimdə donub qaldım. Hamı sükut içərisində idi. Şairlərin şeirlərində, aşuqların qoşmalarında, müğənnilərin oxuduğu mahnılarda vəsf edilən, rəssamların tablolarında canlanan məşhur Göygözü indi öz gözlərimizlə görürdük. Sükutu mən pozdum, istət-istəmiz dodaqlarımdan S.Vurğunun tanış misraları çıxdı:

*Min Qazaxda köhlən ata
Yalmanına yata-yata
At qan-tərə bata-bata
Göy yaylaqlar belinə qalx
Kəpəz dağdan Göygözü bax!*

Bir dəqiqənin içərisində hamı bu misraları deməyə başladı.

*Сүкүтү мән поздум,
истәт-истәмиз дөдәкләримдән С. Вурğunун
тағын мисралары гәлди:*

Tarixçilərin dediyinə görə, Göygöl 1139-cu ildə baş vermiş zəlzələdə Kəpəz dağının uçması və Ağsu çayının qabağını kəsməsi nəticəsində əmələ gəlmişdir. Həddindən artıq şəffaf və təmiz suya malik olan bu göl ətraf dağların döşündə yerləşən yaşıl meşəni özlündə əks etdirir və doğrudan da göy rəngə çalır. Məhz buna görə də, bu gölün adı Göygöl olmuşdur.

*Бу көл әтраф да-
ғарын дөшүндә йерәтән йағын мөшәни өзүн-
дә әкс әтәдир вә дөғрудан да көй рәңгә ча-
лар.*

Göygöl şərqdən qərbə doğru uzanır. Gölün şimal hissəsində istirahət binaları, təzə tikilmiş mehmanxana, restoran və s. yerləşir. Gölün cənubunda isə qocaman və məğrur Kəpəz dağı ucalır.

Rəvayətə görə, Ağsu çayına məhəl qoymayan məğrur Kəpəz heç vaxt aşağı baxmamış. Bir dəfə o, necə oldusa çaya nəzər saldı və Ağsu çayının gözəlliyi onu elə sarsıtdı ki, qarlı tacı başından düşdü və özü ilə apardığı qayalar çayın yolunu kəsdi. Bu, Ağsu çayını məğlub etdi və o, dayandı. Beləliklə də Göygöl əmələ gəldi.

Ümumiyyətlə, insan onu heyran edən, qəlbini oxşayan gözəlliklərə qarşı münasibətini müxtəlif tərzdə, müxtəlif vasitələrlə bildirir. Məsələn, musiqiyə qulaq asarkən mən tam sakitlikdə olmağı, gözlərimi yumaraq qulaq asmağı sevirəm və adətən, gözlərim önündən müxtəlif xatirələr keçir və mən həzinləşir, bir qədər kədərlənirəm. Çox sevdiyim təbii gözəllikləri, təbiətin ecazkar, qəşəng güşələrini seyr edərkən kefim kökəlir, ruhum oynayır, mahnı oxuyuram, ümumiyyətlə, günüm şən keçir. İndi də belə oldu. Hələ avtobusla Göygözü yaxınlaşarkən yol qırağındakı yamyaşıl meşələri, dumduzu dağ çaylarını gördükcə oxumağa başladım. Bir az sonra uşaqlar da səsimə səs verdilər və gözəl bir ansambl yarandı. Əlbəttə, oxuduğumuz mahnular arasında yaxşı bildiyimiz "Həyat, sən nə qəribəsən" birinci yeri tuturdu. Bu mahnı çox qəşəng oxuyurdun, peşəkar ifa təsiri bağışlayırdı və hamı heyrlə bizə baxırdı.

Birdən İsmixan "nə tutubsunuz bu mahnının yaxasından, ondan da yaxşı mahnular var" deyib, ortalığı qarışdırdı və təklif etdi ki, "Ayrılna məndən" mahnısını oxuyaq. Ancaq, çox təəssüf ki, heç kim bu mahnının sözlərini bilmirdi, bir neçə misra belə yada düşmədi. Hamı ümitsiz halda bir-

birinin üzünə baxdı. Belə olduqda mən dərin mənə axtarmadan bir anda bu sözləri dedim, yəni uydurdum və hamı oxumağa başladı:

*Kəpəzin uca zirvəsi
Ləpələrin girin səsi
İnsanların qəhqəhəsi
(Deyir)₄ : ayrılma məndən...*

Кəпəзин уца зирвəsi
Лəпələрин гирин сəsi
İнсанларан қəһқəһəsi
(Дейир)₄ айрılма мəндən...

Bir az sonra qaranlıqlaşdı. Bizim dəstə sahildə, o biri dəstə isə yuxarıda tonqal qaladıq. Yemək- içmək başlandı. O biri dəstədən Miri və Səlahəddin yanımıza gəldilər, bizim dəstənin hay-küyü və şənliyi onları cəzb etmişdi. Hamılıqla ayaq üstə qalxıb tonqalın ətrafında fırlanmağa başladıq. Yarı paltarlı, yarı çıpaq idik. O dəqiqə "Robinzon Kruzo"dakı vəhşi sayılan qəbilə adamlarının adada tonqal ətrafındakı rəqsi yadıma düşdü. Biz də oxuya-oxuya tonqalın ətrafında rəqs edirdik.

Gecəyə doğru soyuq düşdü. Tonqal kənarında yatmaq çətin olduğuna görə yuxarıdakı mehmanxanaya yollandıq. Əvvəl "yox" dedilər, hay-küy saldıq və bizə bir otaq verdilər (on nəfər əsgərdən otaq imtina etmək, həm də gecə vaxtı, zarafat deyil ki).

окуя-окуя тонгалан əтрафında рəс едир-
дик.

17 avqust. Səhər saat 6-da hamı yuxudan qalxdı. Yenə Göygölün sahilinə gəldik. Səhər tezdən gölün xüsusi bir gözəlliyi vardı. Soyuq idi. Hamı üşüyə-üşüyə yuyunurdu, soyunmadan, paltarlı, Məmmədəğa həтта papağını belə çıxarmamışdı. Ermənistanda, dağlarda səhərlər soyunaraq buz kimi soyuq çaya girib yuyunmağım yadıma düşdü. Bir an içində soyunub suya atıldım və çimməyə başladım. Əl çaldılar. Heç kim cürət edib suya girmədi.

Səhər yaxşı yeyəndən sonra Göygölün ətrafında gəzməyə başladıq. Məmmədəğa o biri dəstəyə qarışdı, onlar getdilər. Necə mənzərəli yerlərdir! Qalın meşə, yamyaşıl otlar, uca dağlar,..., əhvalımız xoş. İsmixanla sözü bir yerə qoyduq ki, gələcəkdə mən Nailəni, o da öz sevgilisini götürüb Göygölə gələk. Doğrudan da?!

сојууб суја атылдым вə çиммəyə бац-
ладым.

Keyli gəzib, yenidən Göygölə qayıtdıq. Dönə-dönə Göygölə qayıtmaq çox xoşdur. Bazar günü olduğu üçün çox adam toplaşmışdı. Hər yandan gəlmiş turistlər yeyib-içir, çalib-oxuyurdular. Hava və su qızdıqdan sonra göldə yenidən çimdik. Günortaya yaxın getməyə hazırlaşırıdık, ancaq... əsgər paltarında olmağımız bizə mane oldu (ümumiyyətlə, əsgər paltarı gah mane olur, gah da kömək

edir). Sahildə əyləşib kef çəkən üç nəfər bizi çağırdı. Məlum oldu ki, onlar sabirabadlılardır. "Biz də əsgərlikdə olmuşuq, hər şeyi yaxşı başa düşürük, gərək bizimlə yeyib-içəsiniz" deyə, bizi öz məclislərinə dəvət etdilər. Nə qədər xahiş etdiksə xeyri olmadı, bizi buraxmadılar, nəəlac qalıb oturduq...

Bizi buraxmadılar, nəəlac qalıb oturduq...

Saat 3-də piyada Ağsuya tərəf yola düşdük. Yolların ətrafını bürüyən qalın meşəlik, meşəlikdə əyləşib kef edən adamların qayğısız gültüsləri yolun uzaqlığını unuttururdu. Ağsuda avtobusa mindik və axşam saat 7-də kazarmada olduq. Böyük həzz aldığımız Göygöl səfərimiz sona yetdi.

Kazarma həyatı, ümumiyyətlə, çox ziddiyyətlidir, yaxşı, xoş cəhətləri də var, xoşagəlməz tərəfləri də. Buna görə uşaqlar buranı gah kurort, gah da həbsxana adlandırırlar. Robinzon Kruzo kimsəsiz adada xoşbəxt, ya bədbəxt olduğunu gündəliyində qeyd edib araşdırdığı kimi, mən də kazarmarın həbsxana ya kurort olması barədə qeydlərimi yazıram:

Həbsxana	Kurort
1. İstədiyim insanların çoxundan ayrı düşmüşəm.	1. Öz kollektivimizdəyəm, burda dostlarım var.
2. Kazarma həyatı bezdiricidir, bayıra gəzməyə buraxmırlar.	2. Tez-tez qaçmaq imkanı var. Həm də hər 6-cı və bazar günləri axşama kimi şəhərə gəzməyə buraxırlar.
3. Yemək, içmək dadsız, keyfiyyətsizdir. Çox zaman susuz qalıraq.	3. Gündə üç dəfə ciddi rejimlə yemək verirlər. Çay da verirlər.
4. Oxumağa yaxşı kitablar yoxdur.	4. İdmanla nə qədər desən məşğul oluruq.
5. Uşaqların bir qismi pis xasiyyətlərini bürüzə verdilər. Buna görə kefim pozulur və əsəbiləşirəm.	5. Kollektivi yaxşı tanımaq imkanı yarandı. Kiminlə dostluq etmək lazım gəldiyi aşkar oldu.
6. Nailədən ayrı düşmüşəm, onu görə bilmirəm. Ondən ötrü çox darıxıram. Darıq səsinə də eşidirəm.	6. Nailə ilə məktublaşırım. Yazıram və cavab alıram. Bakıda bu olmayacaqdı! Üstəlik, telefonla.
7. Gəncənin havası pisdır, çünki alüminium zavodunun tozu və tüstüsü havanı zəhərləyir.	7. Havalar əsasən sərin keçir, günəşin təsirindən qorunmaq çətin deyil, çünki ağac və kölgəliklər çoxdur.
8. Çox narahat həyat keçiririk. Tez-tez stroy (sıralanmaq), razvod (dağılmaq) və sair canımızı boğazımıza yıqıb.	8. Yaxşı yatırıq (gecə saat 22-dən səhər saat 6-ya kimi). Günüorta 2-dən 4-ə kimi yenə yatırıq. Vaxtımızın bir hissəsini də kölgəliklərdə dincəlirik.

4. Oxumağa yaxşı kitablar yoxdur. 4. İdmanla nə qədər desən məşğul oluruq.

Məlum oldu ki, üç rotanın arasında birinci biz imtahan verəcəyik. Buna çox sevinirik, nəhayət buradan xilas olmağımıza cəmi 7-8 gün qalmışdır. Bu gün, yəni 18 avqustda günortadan sonra 2-3 saat ərzində bizə əleyhqazları təmizlətdilər, lap zəhləmizi tökdülər.

Qeyd. Əleyhqaz sözü rusca yazılıb: противогаз.

Кажет буранан хилас олма-
 зомога зам 7-8 күн галымдоу. Бунун,
 јени 18 августда кюртадан сонра 2-3
 саат арзинда бизе противогазларн тә-
 мизләтдиләр, лан зәһләмизи төкдүләр.

Bu gündən imtahanlara hazırlaşmağa başlayırıq. Vaxt çoxdur, buna görə hər gün 3-4 saatla kifayətlənmək olar. Taktikanı başlamışıq. Axşamüstü Hüseynlə şəhərə qaçmaq istədik, ancaq baş tutmadı.

Bakıda xəstələndiyim yadıma düşdü. Onda Nailə mənə qarşı necə də mehriban idi. Əlbəttə, mənim yoldaşlarımın yanında mənə qulluq etmək onun üçün rahat deyildi. O biri tərəfdən isə öz ev adamları da (anası, bacısı) Nailənin mənim yanına gəldiyini görürdülər, bu da onun üçün, yəqin ki, xoşagələndir. Ancaq o, mənim xətrimə bu narahatlığın üstündən keçirdi.

Digər tərəfdən, onunla boya-pudra haqqında mübahisəm yadıma düşür. O, bunlardan çox az istifadə etdiyini bəhanə gətirib, özünün haqlı olduğunu sübut etmək istəyirdi. Mən isə boya-pudradan istifadəni qətiyyənlə istəmədiyimi bildirirdim. Mən düzgünmü edirdim? Axı bunda nə işin var? "Ey Hamlet, sən nə qəribəsən?" Ey Hamlet, gəl dərindən fikirləşək, deyəsən, sən haqlısan, niyə hər şeydə ona güzəştə gedirsən? Axı necə yəni sənin nə işin var? Axı o, başqası deyil ki.. Təbii gözəllik, sadəlik nə üçün süniliyə qurban olsun? Axı gənc qız gəncliyini niyə boyalarla bürüzə versin? Axı o, boyaqçıdır, suvaqçıdır, yoxsa nə?! Əlbəttə, mən heç vaxt öz iradəmi zorla başqasına qəbul etdirmək istəməzəm. Bəlkə də mən istədiyimə bu yolla nail ola bilərəm, ancaq nə üçün? Ən iti qılınc və ən böyük nemət məgər söz deyilməyi isə mən bacaramam...

Qeyd. Bu gəncin qızlar və boya barədə sadələvh düşüncələrinin əsasında nə dayanırdı? Mütləqliyə varmayan, "düzgünmü edirəm?" deyər şübhələrini də bildirən, öz "qəribəliyi"ni də yada salan bu gəncin anti-boya fikirlərinin əsasında nə dayandığını qısaca anlatmaq istəyirəm. O dövrdə şəhər və kənd arasındakı fərqlərdən biri qız və qadınların geyiminə, bəzəyinə, rəftarına münasibətlə bağlı idi. Kənd gözəllik fəlsəfəsinə görə qız və qadın abırlı geyimi və abırlı, utancaq davranışı ilə seçilməli, saf, təbii, "boyasız" gözəlliyi əsas tutub süni gözəlləşdirici vasitələrdən uzaq durmalıdır. Üstəlik, belə gözəllik fikri elə-belə kənd düşüncəsinin, kəndçinin məhsulu deyildi, şair və yazıçıların vəsf etdikləri gözəllik meyarlarından qidalanırdı (əslində bu şair və yazıçıların əksəriyyəti kənddə yetişmiş insanlar idi). S. Vurğunun "Rəhbərə salam" şeirini xatırlamaq kifayətdir:

Bakının sayrışan yıldızlarından
 Çadrasız, boyasız türk qızlarından

 Salam gətirmişəm hüzuruna mən
 Bu gündən, gələcək qərinələrdən.

Мән дүзгүнмү едирдим? Ахи бунда нә
 ишнн бар? "Еј Хамлет, сән нә қәрибәсән?!"

Bir neçə söz mənim sevimli sənətim riyaziyyat haqqında. Çağdaş riyaziyyat müxtəlif budaqların,

şöbələrin birliyidir. Bu sahələrdən birində fəaliyyət göstərən hətta ən böyük riyaziyyatçı-mütəxəssis belə digər sahə haqqında dərin təsəvvürə malik olmur. Buna görə bu sahələrdən biri ilə ciddi məşğul olmaq lazım gəlir. Görünür ki, mən professor Mirabbas Qasımovun rəhbərliyi altında diferensial operatorlar, daha dəqiq desəm, diferensial operatorların spektral nəzəriyyəsi ilə məşğul olacam. Bunun üçün hər şeydən əvvəl, funksional analiz, riyazi fizika və analitik funksiyalar nəzəriyyəsinin əsasları ilə dərinlən tanış olmaq, həmçinin, kvant mexanikası ilə müəyyən tanışlıq lazımdır.

Несколько слов о математике, о моей любимой профессии.

Mənim öyrənmə planım təqribən belədir:

I Функ. анализ: 1° Ахиезер, Глазман 2° Уосидо
3° Колмогоров, Фомен, 4° Токдерг
Крейн 5° Наймарк (Н.к), 6° Гельфанд,
Шилов, 4,4.

II Теория анал. ф.: 1° Евграфов 2° Евграфов
3° Лаврентьев, Шадрин. 4° Маркушевич,
5° Левин 6° Кейман 7° Вермандер.

III. Матем. физика: 1° Петровский 2° Михлин
3° Шилов II 4° Кузнецов

IV. Квантовая физ.: 1° Сигал 2° Ландау, Лив-
шиц. 3° Фейнман. 8,9,1

V. Сметные области: 1° Гельфанд 2° Псевдо-диф. оп.
3° Когорелов а) А.2., б) д.2. 4°

VI. Спектральная теор. диф. оп.: 1° Наймарк (Л.д.)
2° Миттгауэр 3° Коддингтон, Левинсон
4° Глазман 5° Левитан 6° Левитан, Раскин
7° Аткинсон

Göründüyü kimi, burada 30-dan artıq kitab adı var. Tanış olduğum bütün bu kitablar mənə lazımdır, onlar mənim, necə deyərlər, elmi maraqlarım üçün zəruri fundament əmələ gətirməyə kömək edəcək. Buradan nəticə çıxır: təhsilimin 5-ci ilində çox ciddi məşğul olmalıyam, bir saniyə belə itirmədən. Yüksək riyazi mədəniyyətə malik olmaq lazımdır...

Qeyd. "Bir gün belə itirmədən" ifadəsi daha təbii olardı, hətta "Bir saat belə itirmədən" ifadəsi də məqbul sayılırdı. Gənc tələbənin yəqin ki, özünün də fikir vermədiyi maksimalizmi "bir saniyə belə itirmədən" deyir.

Нужно обладать
высокой математической культурой...

“Spektral analizin tərs məsələləri” – mənim ən dar riyazi ixtisaslaşmam olmaqdır. Hamlet, irəli! 3-4 ildən sonra Azərbaycanda yaxşı riyaziyyatçılardan biri sayılmalı, 6-7 ildən sonra isə...

Qeyd. “Bir neçə söz” ifadəsi ilə başlayan və “6-7 ildən sonra isə...” ifadəsi ilə bitən hissə orijinalda rusca yazılmışdır.

Qeyd. O zaman nəzərdə tutduğum “Spektral analizin tərs məsələləri” mənim əsas riyazi ixtisaslaşmam olmadı.

Qeyd. Universitet təhsilimin 5-ci ilində professor Mirabbas Qasımovla diplom işi yazsam da, amma mövzunu özüm seçmişdim: öz-özünə qoşma olmayan operatorların spektral nəzəriyyəsi. Bakıda universiteti bitirdikdən sonra isə Lomonosov Moskva Dövlət Universitetinə getdim.

Qeyd. Əlbəttə, o gəncin gələcək haqqında düşüncələrində gəncliyə bağlısına bilən özündən razılıq havası görünür. O, özünə plan yazdığı 1969-cu ildən 4 il keçmiş, 1973-cü ildə fizika-riyaziyyat elmləri namizədi (PhD) adı almaq üçün dissertasiya müdafiə etdi.

Son günlər həddindən artıq yavaş və yeknəsəq keçir. Çox darıxıram. Hər gün 3-4 saat oxuyur, qalan vaxtda isə futbol oynayırıq və ya dincəlirik (hərə öz bildiyi şəkildə). Elmxan da cərgəmizə qoşuldu, sanitariya şöbəindən çıxıb kazarmaya qayıtdı. Çox çay içirəm, xüsusilə axşamlar; həmişə də tərlədir, köynəyim yaş olur. Xalis avaraçılıqdır.

Халис авараçылығдыр.

Avqustun 21-də Bakıdan polkovnik Məhərrəmov gəldi. Məlum oldu ki, imtahanımız ayın 25-də olacaq, yəni, əvvəl bildiyimizdən bir gün gec. Bu, bizi xeyli pərt etdi.

Nəhayət, avqustun 23-də (həftənin 5-ci günü) hamamdan sonra öz paltarlarımızı verdilər! Bu günü xüsusi bayram kimi gözləyirdik. Kazarmada böyük hay-küy var, daha heç kim komandirlərin sözüne qulaq asmur. Hiss olunur ki, “həbsxana” dan qurtarıq, cəmi ikicə gün qalıb, ikicə gün.

Хисс олунур ки, „хəбсханадан“
гуртарарығ, ғәм икисә күн қалыб, икисә күн.

24 avqust. Günortadan sonra, saat 4-ə yaxın poçtalyonun səsini eşitdim: “İsayev Hamlet, sənə məktub var”. Təəccübləndim, axı məktub kimdəndir? Nailə bilir ki, bu günlərdə əsgərliyimiz bitir, evə gedəcəyik, bu səbəbdən o, məktub yazmaz. Bəs başqa kimdən ola bilər məktub? Məktubun üzünə baxan kimi tanış xətti tanıdım: yoldaş Əsgərlidəndir! Çox sevindim, sonra isə bir az təşvişə düşdüm, bəlkə nəşə olub, ona görə tez-tələsik məktub yazıb? Hətta ağılma axmaq bir fikir də gəldi ki, yaqın... Öz-özümə məktubun “məzmununu” düşünməyə başladım: “... Hamlet, məni bağışla”, yox, rus dilində: “... Гамлет, прости меня, другого выхода не было (Hamlet, məni bağışla, başqa

yolum qalmadı). Məni unutmağa çalış, mən isə səni unutmağa çalışsam da, tez unuda bilməyəcəm. Ты - мой послушный и умный мальчик (Mənim sözəbaxan və ağıllı oğlanım), mən sənə çox hörmət edirəm. Ancaq ... olmadı... Bacarsan, bizim həyatda yaşama. Axı, artıq bu hər ikimiz üçün ağırdır. Прощай, мой?!.. Гамлет!.. (Əlvida, mənim?!.. Hamletim!..)".

Bu dəhşətli fikri başımdan rədd etmək üçün tez məktubu açdım. Bu yenə mənim və ... yalnız mənim Nailəm idi. Onu başa düşdüm, darıxmışdır; yaxşı başa düşürəm, çünki darıxmaq hissi məni lap tez-tez bürüyür.

Чех
севидам, сонда мээ бир аз тәшвишә дүш
дүш

«... Гамлет, мени бағишля», рәх...
рус димидә: «... Гамлет, прости меня,

Budur məktubdan bəzi sətirlər:

"... Mənim ruhum hər axşam gəzməyə çıxmağa adət etdiyinə görə axşamlar evdə otura bilmirəm, anamı da götürüb bulvara gəzməyə çıxıram və ya kinoya gedirik. Görürsənmi mən necə də yaxşı qız olmadım".

"Hər səhər yuxudan qabıram və vərdiş etdiyimə görə sizin qapıya baxıram, amma təəssüf ki, səni orda görmürəm və çox kədərlənirəm".

"Maraqlıdır, sən bu il burda yaşayacaqsan, ya başqa yerə köçəcəksən? İstərdim ki, heç yerə getməyəsən. Yaxşı, daha nə yazım sənə. Bir sözlə, tez gəl, sənsiz çox darıxıram".

Qeyd. Məktub orijinalda rusca yazılıb.

«... А так как моя душа привыкла
каждый вечер ходить гулять, поэтому
по вечерам я не могу сидеть дома,
беру маму и иду гулять на бульвар
или же в кино. Видишь какая я
не хорошая девочка стала".
"Каждое утро я встаю и по при-
вычке смотрю на ваши двери, но к со-
жалению тебя там не вижу и мне
становится очень грустно".
"Интересно в этом году ты будешь
здесь жить или переедешь куда-нибудь.
Хотелось бы чтобы никуда не переез-
жал. Ну что еще тебе написать.
Ожики словом скорее приезжай я
очень скучаю по тебе".

Mənim Nailəciyim, bilirsən mən səndən ötəri necə darıxıram? Bunu təsəvvür belə edə bilməzsən...

Qeyd. "Bilirsən" kəlməsi istisna olmaqla bu cümlə orijinalda rusca yazılıb.

Hamımızın (Mən, Elməxan, Abbas,...) pulumuz qurtarıb, qəpik də qalmayıb. Nə yaxşı olardı Nailə ilə bir dəfə telefonla danışsaydım...

Ғамимизин (Мән, Елмәхан, Аббас,...) пулумуз қуртараб, қәпик дә қалмајыб. Нә јакшы олардн Nailә илә бир дәрә телефонла данышсајдым...

25 avqust!!! Axırncı gün!!! Nəhayət...!!! Gəldi!!!

Səhər saat 9-da imtahan başlandı. Birinci içəri girən 4 nəfərdən biri mən oldum. Saat 10-da artıq çıxmışdım, hələ qiymətləri demirdilər, ancaq hiss edirdim ki, bilirdim ki, "əla" almışam.

Əsl darıxdırıcı vaxt bundan sonra başladı. Axşama kimi işləməliydik (ərazinin təmizlənməsi), yoxsa öz paltarlarımızı geyinməyə qoymurdular. İki-üç dəfə podpolkovnik Rıkov bizi geri işləməyə qaytardı. Nəhayət!.. axşam saat 7-də paltarımızı dəyişdirməyə icazə verdilər. Nəhayət!.. öz paltarımızı geyindik.

25 август!!! Ахырнцн күн!!! Нәһаят...!!!
Кәлди!!!

İki nəfərin giriş qapısında durub, məni çağırdığını xəbər verdilər. Gedib gördüm ki, Akif (dayıoğlu) və onun bir yoldaşdır. Çox sevindim. Mən, Elməxan, Hüseyn və Akif birlikdə şəhərə çıxdıq. Gecə yarı (saat 4-də) Bakı-Tbilisi qatarı ilə getməliydik. O vaxta kimi gəzdik, yedik-içdik, Hüseynin əmisi oğlu Hüseyngilə getdik. Sonda, gecə saat 12-də vağzala gəldik. Söhbətimiz burda davam etdi.

Nəhayət!.. gecə saat 4-də qatara mindik. Əlvida, 56 günlük əsgərlik həyatı, əlvida!!! Əlvida!

Нәһаят!... кәрә сәат 4-дә қатарға миндик.
Әлвида, 56 күнлүк әскәрлик һәятн,
әлвида!!! Әлвида!

(Son)

(Сон.)
А. Усая